SOLVA
regio I project I partner

ERWETEGEM VIERWEGENSTRAAT

ARCHEOLOGIENOTA

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR STREEKONTWIKKELING IN ZUID-OOST-VLAANDEREN

GENTSESTEENWEG 1 B
9520 SINT-LIEVENS- HOUTEM
TEL 053 64 65 20

INFO@SO-LVA.BE
WWW.SO-LVA.BE

ERWETEGEM VIERWEGENSTRAAT

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

EWOUD DESCHEPPER

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Deze nota is het resultaat van een **volledig archeologisch vooronderzoek**. Dit vooronderzoek nam de vorm aan van een bureauonderzoek. Hierbij was het mogelijk om al het noodzakelijke vooronderzoek uit te voeren.

1.2 DE AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het projectgebied ligt in de historische kern Steenbergen, die voor het eerst vermeld zou worden in het eerste kwart van de 13de eeuw. De omliggende veld-toponiemen suggereren ook een ontstaan in de volle middeleeuwen of later. De wegtracés in deze kern gaan minstens terug tot het midden van de 18de eeuw en zijn, gelet op de vermoedelijke ouderdom van de historische kern, ook vermoedelijk ouder. Er is weinig archeologische informatie beschikbaar in de omgeving. Het gaat grotendeels om Romeinse prospectievondsten alsook om sporen en vondsten uit de ijzertijd en Romeinse periode, aangetroffen bij een proefsleuvenonderzoek. Archeologisch zijn er nog geen gekende aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid in het projectgebied of haar directe omgeving. De nederzettingstoponiemen wijzen op vroegmiddeleeuwse bewoning ter hoogte van de historische kernen Erwetegem en Kronegem, maar zuidelijker in de deelgemeente (waaronder ook het projectgebied valt) dateert de middeleeuwse occupatie vermoedelijk grotendeels vanaf de volle middeleeuwen.

Landschappelijk is het projectgebied gelegen op een vrij sterke helling naar de valleien van de Karnemelk- en Traveinsbeek. De directe omgeving staat geïnventariseerd als (zeer) gevoelig voor bodemerosie. Archeologisch onderzoek in Erwetegem stelde al vast dat het landschap in de gemeente sterk gekenmerkt wordt door erosie- en colluviumprocessen.

Het projectgebied omvat daarbij voornamelijk historische wegtracés. Eerder archeologisch onderzoek op dergelijke wegtracés in gelijkaardige landschappelijke contexten[1] wijst op het grote belang van erosie en colluvium, waardoor archeologische niveaus vaak volledig verdwenen zijn of waarbij enkel de postmiddeleeuwse niveaus bewaard zijn gebleven. In combinatie met de aanwezigheid van een bestaande riolering onder de huidige, eerder smalle wegenis doet dit sterk vermoeden dat eventueel archeologisch erfgoed onder deze wegen grotendeels verstoord of reeds verdwenen is. Enkel ter hoogte van het infiltratiebekken, gelegen onderaan de helling, is de kans aanwezig dat een archeologische site aanwezig en bewaard is. Cartografisch lijkt dit terrein steeds in gebruik te zijn als grasland; enkel op de Villaretkaart is een gebouw aanwezig. Daarbij moet de geografische onzekerheid m.b.t. deze kaart ook wel in rekening gebracht worden.

1.3 DE IMPACTBEPALING

De werken omvatten:

1. De aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel;
2. De aanleg van een infiltratiebekken;
3. De heraanleg van de rijweg.

Het aan te leggen **gescheiden rioleringsstelsel** bestaat uit een DWA- en een RWA-leiding, respectievelijk van 250 mm en 400 mm diameter. Vanaf Sasseveld tot Vierwegenstraat 2/4 komen beide leidingen naast elkaar te liggen, onder de weg, waarbij de totale breedte van de weg (tot 5 m breedte) uitgegraven zal worden in functie van de aanleg. De bestaande riolering komende uit de Emmerstraat wordt ter hoogte van Sasseveld aangesloten op dit nieuw stelsel.

Vanaf Vierwegenstraat 2/4 loopt de DWA-leiding verder onder de weg. De verstoringsbreedte voor de aanleg van deze leiding bedraagt 1,20 m. Ter hoogte van perceel 825a slaat deze af naar dit perceel om aan te sluiten op een bestaande collector van Aquafin. De RWA-leiding loopt vanaf Vierwegenstraat 2/4 naar het infiltratiebekken. Vanuit het infiltratiebekken loopt de RWA-leiding dan terug naar de weg; na 20 m gaat deze dan over in een infiltrerend U-kanaal met een breedte van ca. 1 m en een opbouwdikte van ca.

[1] Bijvoorbeeld te Mater en Ronse.

0,85 m. Op het einde van dit U-kanaal wordt nog 5 m nieuwe RWA-leiding voorzien om het water te lozen in de Karnemelkbeek.

De maximale verstoringsdiepte voor de rioleringswerken bedraagt 2,47 m. Dit houdt rekening met de fundering van de nieuwe riolering (ca. 30 cm). **Deze verstoringsdiepte wordt enkel bereikt ter hoogte van D14/R14** (kruispunt Sasseveld/Emmerstraat: aankoppeling bestaande riolering); **elders ligt de verstoringsdiepte maximaal op 1,91 m**.

Het nieuwe **infiltratiebekken** kent een oppervlakte van 3570 m² en omvat qua bodemingrepen de aanleg van een toevoergracht (2,40 m breedte; maximale uitgraving ca. 0,50 m over een breedte van 0,80 m) en van een dijk (3,50 m breedte; maximale ophoging ca. 1,30 m). De dijk wordt aangelegd op het maaiveld. Vanuit het infiltratiebekken wordt vervolgens aangekoppeld op een aan te leggen RWA-leiding.

De **nieuwe rijweg** kent drie types. In Sasseveld, Emmerstraat en het kruispunt Vierwegenstraat/Ten Dale alsook tussen Vierwegenstraat 2/4 en perceel 824 gaat het om een kasseiverharding met een opbouw van 62,5 cm. De breedte bedraagt respectievelijk 5 m en 2,5 m. In het overgrote deel van de Vierwegenstraat gaat het om een cementbetonverharding met centrale grasbetontegels; het geheel heeft een breedte van 5 m en een opbouwdikte van 65 cm. Tussen perceel 824 en de Karnemelkbeek gaat het om een halfverharding met opbouwdikte van 31 cm. Deze laatste verharding is 1,70 m breed.

De eigenlijke bodemingrepen (aanleg riolering, wegdek, en grachten in infiltratiebekken) omvatten samen zo'n 3565 m². Het overgrote deel hiervan (ca. 3515 m²) omvat de riolerings- en wegeniswerken. Deze hebben een gemiddelde maximale verstoringsdiepte van 1,91 m (lokaal tot 2,47 m) en een maximale verstoringsbreedte van 5 m.

Ter hoogte van de wegenis geldt dus een grote bodemimpact. Ter hoogte van het infiltratiebekken is deze impact daarentegen zeer klein.

1.4 DE WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Op basis van de elementen verzameld tijdens het bureauonderzoek is het mogelijk een archeologische verwachting voor het projectgebied op te stellen:

- Landschappelijk is het projectgebied gelegen op een helling naar de samenvloeiing van de Traveins- en de Karnemelkbeek. Deze helling is vrij sterk (4-5%) en op basis van de potentiële bodemerosiekaart en archeologisch onderzoek in de omgeving is het zeer waarschijnlijk dat deze helling onderhevig is geweest aan erosie, waarbij de geërodeerde grond onderaan de helling als colluvium is afgezet.
- Historisch is het projectgebied gelegen in een historische kern, het gehucht *Steenbergen*. Op basis van de beschikbare informatie kan een volmiddeleeuwse oorsprong vermoed worden. Het gehucht is gelegen in het zuiden van de gemeente Erwetegem; dit gebied is op basis van toponymische informatie vanaf de volle middeleeuwen intensiever gebruikt door de mens. Het projectgebied omvat daarbij grotendeels historische wegtracés binnen het gehucht *Steenbergen*. Deze wegtracés gaan minstens terug tot het midden van de 18de eeuw. Daarnaast omvat het ook een zone nabij de beekvalleien die historisch in gebruik is als grasland (enkel op de Villaretkaart is hier een gebouw aanwezig). Eerder archeologisch onderzoek op historische wegtracés op hellingen in rurale context wijst op het belang van erosie en colluvium, waarbij archeologische niveaus vaak al volledig verdwenen zijn of waarbij enkel postmiddeleeuwse wegniveaus bewaard zijn.
- Archeologisch zijn er geen aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid in of in de directe omgeving van het projectgebied.
- De bestaande toestand van het projectgebied sluit aan bij de historische situatie: het projectgebied is grotendeels in gebruik als weg, waaronder reeds een riolering aanwezig is. De zone voor het infiltratiebekken is in gebruik als weide.

De archeologische verwachting voor het projectgebied is als (zeer) laag in te schatten, dit gelet op haar vorm (smal en kort lineair tracé), de landschappelijke context (erosiegevoelige helling), gebruiksgeschiedenis (historische wegenis) en aanwezigheid van bestaande verstoring (riolering en verharding). Deze inschatting geldt ondanks de ligging in een historische kern. Er kan verwacht worden dat het archeologisch erfgoed ter hoogte van de bestaande wegenis reeds zwaar verstoord of zelfs volledig verdwenen is, dit door de combinatie van de landschappelijke ligging en het historisch gebruik, als door de

aanleg van de huidige riolering en verharding. Ter hoogte van het infiltratiebekken is de verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed hoger. Hier zijn geen aanwijzingen voor historische bebouwing (met uitzondering van de Villaretkaart) en bestaande bodeminfo wijst op een bewaarde bodemopbouw. De geplande werken met bodemingreep zijn er echter zeer kleinschalig (aanleg toevoergracht/riolering) en niet van die aard dat ze toelaten het bestaan van een archeologische site met zekerheid vast te stellen, laat staan dat ze een ruimtelijk inzicht in een eventueel bewaarde archeologische site zouden toelaten.

1.5 DE BEPALING VAN DE MAATREGELEN

Gelet op de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek wordt geen verder archeologisch (voor)onderzoek voorgeschreven.

Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Niet van toepassing.